Год. III.

Световидъ излази два путь у Седмици Средомъ и Суботомъ. Годишня му є цѣна 12 фор., тв по године 6 ф., ср. а на четврть године 3 ф. ср. Цѣна є на Србію 52 кр. ср. годишнѣ; 26 на по год. или 13 кр. ср. на четврть год. выша.

СВЕТОВИДЪ.

Число 59.

Обявленія пріймаю се у сваком єзику. Одъ петитъ врсте плаћа се 1вый путь 4 кр., 2ій путь 3 кр., а 3ій путь 2 кр. ср., поредъ штемпла одъ 10 кр. ср. — Учредничество налази се у Леополдштату, Моренгассе ч. 756, II бас. 1 кату врата 5.

ЦЕНТРАЛНЫЙ ДНЕВНИКЪ ЗА ПОЛИТИКУ И БЕЛЕТРИСТИКУ.

У Бечу, у Петакъ 24. Децембера. 1854.

ПРОСВЕТИТЕЛЬИ РОДА.

За умногъ човека, кой развитакъ човеческогъ рода одъ прастары времена крозъ све вѣкове прати, неможе сумнѣ быти, коме се приписати може просвета народа.

Како годъ што є Богъ найсавршеніи просветитель света, єръ є онъ *промысао*, тако и човекъ створенъ по подобію Божіемъ, може быти просветитель рода, кому принадлежи, али онай човекъ, кой има *мысао*. Изъ овогъ слѣдує, да су просветительи овогъ или оногъ народа морали быти люди *умни*, и да су умомъ своимъ себи подчинили како твари у природи тако и друге разреде людій, кои су *слабоумніи* были. У стара времена ніє было Списателя помодногъ вида, него Философа, кои су устмено предавали науку истине, међу коима є Христосъ као Богочовекъ быо найвећій Философъ, и као таквый непостижный Просветитель рода човеческогъ. Сократъ ніє быо Списатель, али є то радіо, што и правый Списатель ради; поучавао є народъ свой и открію му безсмртіє душе. Изнашастіє кньигопечатнѣ промѣнило є савъ видъ старе системе; Философи и Учительи народа посташе Списательи, предаваюћи науку свою средствомъ печатнѣ. Наравно, да є морало се и отношенѣ Списателя према народу другчіє преокренути. Они су мало по мало пали у зависимость одъ народа, дотле, да садъ постои борба умне владе са матеріялизмомъ — неизбѣжимо зло организаціє новіи народа. Како ће се и кадъ ова борба окончати, узалудъ бы было предсказивати, но ипакъ мислимо на честь човеческогъ духа, да ће се онъ оддржати при свой стеги светскогъ матеріялизма.

Изъ ове борбе основоположеня слѣдує само по себи, да ніє речъ, еда ли є кодъ насъ просветитель рода быо ћурчія, сабовъ, трговацъ, кои принадлеже разреду матеріялизма, него є речъ о умнимъ людма, кои родъ умно просвештаваю. Будући накъ да свакій па и нашъ народъ имаде организацію троструку, по *цркви, школи* и *кньижеству*, то и просветительи нѣгови есу и бываю просветительи црквени (н. п. св. Савва) просветительи школски (н. п. Вуяновски, и онай, кой се роди за реформатора) просветительи *кньижеени* (н. п. Доситей.) Шта є светый Савва изъ Цареве лозе за просвету србску починіо, познато є свима; према средству постигао є цѣль соразмѣрно у ономъ обиму, као што одъ нѣговогъ времена никоие за рукомъ испало ніє.

Просвета школска одъ *найниже* школе до *Свеучилишта* србскотъ таманъ се налази у преображенію на болѣ. И єдно и друго добы ће за неколико година животворећій видъ, особыто докъ се появи намишлено дѣло Нѣгове Светости нашегъ Патріарха у тишини сазреваюће.

Просвета кньижевна єсте найвышій изражай народа, и слѣдство школске просвете. Починка нема ни ту него постепеногъ развитка. Безъ сумнѣ имат' ћемо и мы геніє онакве, коима се просвећени народи славе, србскогъ Шекшпира у драми, србскогъ Канта у Философіи, и србске классике у различнимъ знаностима, те ћеду быти кньижевни просветительи рода. Хоће ли дѣла ньова по зависимости одъ матеріялизма они сами или капиталисте издати, непыта се, доста да ће првенство мисли ньове синути за све разреде людій.

Како се слабачки и скоро детиньски изузима матеріялна, премда похвале достойна дѣла єднога Сабова Анастасієвића, Бована, Ћурчіє Милетића, Трговца С. Вуковића и подобни капиталиста, кои нису были просветительи рода ни *црквени*, ни *школски*, ни *кньижевни*, него секундарни духови, кои су текъ матеріялна средства дали, да се просвета не изъ мисли створи — него подпомогне и разпространи. По овомъ разреду валя оддавати честь, єму же честь: Списательима, — међу коима разумевамо праве Философе, а не полетарце и преводчике — принадлежи одъ Омира до Раића првенство, а по томъ матеріялной класси людій одъ Краля до ћурчіє. Раићъ є 30 година умно зидао „Пантеонъ" народа србскогъ, и сазидао за све вѣкове безъ крайцаре, еда ли су ћурчіє, сабови и трговци нѣму сазидали баремъ гробницу? Да є Раићъ Краль быо, и у себи саединіо знаность и матеріялизамъ, к'о Пѣсникъ Лудвикъ I. Баерскій, на жалость рода човеческогъ садъ издишуећій, онъ бы и одъ мермера створіо *србску Валхалу*, па небы данасъ слушао прикоръ „да ніеданъ наученикъ никакавъ Пантеонъ" подигао ніє. Изъ овогъ слѣдує, да люди макаръ имали Крезусово благо, дужни су почитавати преимућствено *умногъ* творца просвете, звао се онъ Списатель, Философъ, Педагогъ или вѣроучитель, а ови докъ се неотресу окова матеріялизма, што є іоштъ проблема човеческогъ дружства, да се любавно сусретну за вышу цѣль човечества, и тако да се обе крайности врте око єдне осовине, єдна другу одтискуюћи и привлачећи.

Ово неколико речи желимо да забаве наше Списателѣ и Читателѣ преко предстоећи праздника, кое у здравлю и веселю некъ проеду и своы се просветителя сете.

ТЕЛЕГРАФИЧНЕ ДЕПЕШЕ.

Паризъ 1. Януара. Данасъ є быо великъ дочекъ у царскомъ двору. „Монитеръ" садржи 'многочислена имена, коме є подѣлѣнъ крстъ почестне легіє.

Берлинъ 3. Януара. Изъ С. Петербурга одъ 2. т. м. явля єдна депеша Княза Меншикова, да се кодъ Севастопола одъ 20 до 26. пр. м. ништа приключило ніє, што бы заслужило вниманіє, изузимаюћи два излетаня, коя су се 21. догодила. При таквомъ єдномъ излетапю пало є 11 Официра и 33 войника Руссима у робство, а погинуло є такоће прилично число.

(Аустр. кор.) Изишао є новъ манифестъ изъ С. Петербурга одъ 26. Дец. садржећи слѣдуюће:

Осећаюћи проницателну дужность као Христянинъ неможемо желити, да се крвь и далѣ пролива, и зато нећемо заиста никакве предлоге и условія мира одбацивати, ако се буду слагала са достоинствомъ нашегъ царства и срећомъ подданика наши. Али намъ налаже и друга дужность, коя є неманѣ света, да се у овой жестокой борби преправимо на свако напрезанѣ и жертвованѣ, кое бы одъ насъ захтевала величина силе, управлѣна противъ насъ нападателно.

Сви ћемо, ако нужда буде, окренути се противъ наши неиріятеля са рѣчма: „Мачъ у руку, а крстъ у срдце!"

— Ф. М. Л. Коронини отишао є данасъ - 4. Януара изъ Букурешта у Яшъ.

ИЗВОДИ ИЗЪ БЕЧКИ ДНЕВНИКА.

Ostd. Post. занима се данасъ са манифестомъ русскимъ. Ево како она резонира: Руссія є држава, коя ћути. Найвећій живаль нѣне државне вештине єсте тайна. Явно мнѣніє єсте жила, коя се што више гледи да остане мртва, да нема ни привидности права. Кадъ се сила ове ћутаюће тайне на єданъ путъ осветли чиномъ каквимъ као муня, онда єдѣйство тога тимъ веће, што є загонетніи постанакъ чина.

Торжественый манифестъ монарха, у свакой є држави велико а у Руссіи изванредно приключеніє. Онъ сачинява свагда историчнo засѣченіє у судбини оне државе, чега ради є при високомъ значаю црквеномъ, кой є свойственъ поглавару русскогъ царства, безъ сравненія знаменитъ и имаде запалителну силу. Са *овогъ* гледишта заиста є знаменитъ дѣлостворъ одъ 26. пр. м. кое є Императоръ Никола одпустіо. Ако ли га посмотримо са обштегъ политичногъ гледишта, онда небы више значіо, него обычно дипломатично дѣло, кое се да на разрѣшити на єдномъ и другомъ краю.

У првой половини захтева манифестъ — миръ, а у другой — ратъ. Са обштегъ обычногъ гледишта опредѣлява дакле манифестъ све и ништа. Али писмо, кое тако ясно означава цароцрквеный значай, до споминѣ „мачъ" и „крстъ", ніє обычно писмо,

ће дати Енглезска и Валесъ, 64 е сазвано и скуплѣно 16 очекую заповѣстъ. Као што Позорникъ вели. влада намѣрава сазвати милицію свію три кралѣвина, свега 120.000 людій. Єдна часть ће унотребити се за гарнизонъ у Гибралтаръ, Крѣъ и Малту. У овомъ мѣсту стоя ће осимъ тога резерва правилногъ воинства.

Руссія. *С. Пешербургъ* 24. Дец. (Ostd. Post.) Данъ св. Николая прославлѣнъ е овде обычнымъ велелѣпіемъ. Демонштраціе, кое су се гди гди появиле, сведоче да е све одушевлѣно за ратъ противъ цѣле неправославне, бунтовне Европе. Царица ніе могла іоштъ да участвуе у явномъ торжеству, єръ ніе савршено оздравила. Брховный заповѣдникъ града Кронштадта Ген. Дене отишао е 19. Дец. по особеномъ порученію у Варшаву Князу Паскѣвићу. Госпоѓа отъ Фонтонъ дочекана е врло лепо одъ свію членова императорске фамиліе. Бавеќи се неколико дана овде, отишла е 21. Дец. у Бечъ, и понела са собомъ неброена писма и налоге. Она е у Ст. Петербургу наймила єдно одъ веќи обыталишта.

Кронштадтъ се єднако утврѓуе и оборужава, особыто на сѣверной страни праве се страшне батеріе. Кажу, да бы у станю быле, када се само єданъ путъ топови опале, найячу линейну лаѓу сатрти. Руши се свака куѣа, коя смета укрѣпляваню града. Гарнизонна войска меняла се често после одлазка саюзне Флоте, да се небы издала учинѣна припремма обране.

— Ф. М. Князъ Паскіевићъ отишао е ноћу 30. Дец. изъ Варшаве у С. Петербургъ.

Азія. Изъ Транезунта одъ 18. Дец. являю: Одъ войске, коя у Колхису стои, отишло е подъ Мустафомъ Пашомъ подкрѣплѣніе хитно у Сухумъ Кале и Редутъ Кале.

ЖИТНА ТРГОВИНА.

Сисакъ. 25—31. Ден. Наша радня напредуе слабо, а и цѣна е знаменито пала, єръ се очекую 45.000 вагана влашке пшенице и одъ прилике 20.000 ваг. кукуруза, да ове седмице одоздо доѓу. У слѣдству тога стои влашка пшеница, 6 ф. 15—30 кр. кукурузъ 4 ф. ал' неналази купаца, єръ ови чекаю да іоштъ спадне цѣна, нити хоѣеду да се упуштою у веѣу радню, докле не виде поузданіи изгледъ.

Као чудо валя примѣтити, да е пре неколико дана овдешня єдна куѣа купила 1500 ваг. проє по 3 ф. 24 кр. за *Пешту* то и продая одъ 2000 ваг. кукуруза по 4 ф. быяше сва радня последньи 8 дана.

У Карловцу стои Бачка пшеница 7 ф 50 кр. 8 ф. Панчевачка 7 ф. 20 и 30 кр. Хорватска 6 ф. 40 и 7 ф. кукурузъ 4 ф. 20 и 4 ф. 40 кр. но продало се ніе ништа осимъ 600 ваг. лепа кукуруза по 4 ф. 28 кр. на лаѓи.

Зима е доста знаменита 6—7° исподъ нуле; Купа и Сава долази и може се на ньой добро пловити.

ВАШАРЪ ОДЪ ВОЛОВА.

У *Бечу* 2. Януара. Дотерано е свега 1686 комадій волова, у Бечу продано 1317 к. изванъ Беча 292; непродано одтерано е 77 комадій. Прецѣнѣна тежина износила е 400 — 725 ℔, цѣна комада 90 — 190 ф. одъ центе 21 ф. 30 кр. — 24 ф. 48 кр.

ВАШАРЪ ОДЪ СВИНЯ У БЕЧУ.

У Четвртакъ 4. Януара. 1855. (п. р.) Фунта меса продавала се по 52 — 53 кр.

БЕРЗА.

У *Бечу* 5. Януара 1855. Злато $32\frac{1}{8}$—$32\frac{3}{8}$

Сребро $28\frac{3}{4}$—$28\frac{1}{2}$

ОГЛАСИ.

(4—45)

ПРАВИ САЙДЛИЧЕВИ ПРАШКИ.

Главный е магазинъ за разпошилянѣ по свомъ царству у Бечу.

У апатеки кодъ беле роде тухлаубенъ бр. 562.

Прави ови Сайдличеви прашки, кои изврстно дѣйствую, и против сваке теготе у утроби и противъ различны други болестійо н мужа пролазе како у престолномъ граду, тако у свима провинціяма царскимъ и у сусѣдномъ заграничію сваке године стотинама хиляда кутія те тако одъ стране поштоване публике изъ дана у данъ све веће уваженіе получаваю. По вишегодишнѣмъ искуству найбольи наши Лѣкара, помаже прашакъ овай противъ запеклости (или тврде наравн) противъ несваримости, шулѣва, слина (шлайма) противъ грчева у стомаку, несвестице, навальиваня крви и противъ различиты женски болестій. Често помогне прашакъ овай одма а на свакій начинъ отлакшава знаменито оному, кому одъ многогъ седеня душа или тѣло клоне.

Тко жели праве Сайдличеве прашке имати, нека се изволи у наплаѣеномъ писму обратити *На Госп. А. Мола, Апашвкара кодъ беле роде* у Бечу, или на доле назначене куѣе.

Єдна кутія са описаніемъ на нѣмакомъ єзику, како да се прашакъ узима стои 1 ф. 12 кр. ср. На захтеванѣ да ће се описаніе безплатно на мацарскомъ, србскомъ и хорватскомъ єзику. Одъ две кутіе манѣ се неможе послати. Наручбине изъ свію круновина найбржимъ се начиномъ одправляю.

Тко 12 кутія наручи, добыя 20% асне.

У *Араду* кодъ Тонесъ и Фрайбергеръ. У *Бану* кодъ Бартовића Апатекара. У *Белой Цркви* кодъ Ваславица. У *Великомъ Бечкереку* кодъ Фромбаха. У *Вараду* кодъ А. Янки. У *Вуковару* кодъ Челиковића. У *Земуну* кодъ Трешчика Апатекара. У *Илоку* кодъ Плеса Апатекара. У *Лиии* кодъ Деско. У *Мишровици* кодъ г. Алексе Крстоношића, кодъ Цара Аустр. и великогъ Войводе Србскогъ Франца Јосифа У *Новомъ Саду* кодъ Гвоздановића. У *Бечею* кодъ Бизека У *Оравици* кодъ Бинтингера. У *Панчеву* кодъ Петра Кранчевића. У *Пешроварадину* кодъ Юнгингера и ортака. У *Руми* кодъ г. Јов. Богдановића. У *Сегедину* кодъ Файфера и ортака. У *Сомбору* кодъ Л. Штайновогъ сина У *Темишвару* кодъ Урмана, У *Чакову* кодъ Д. Б. Войновића, у *Чегледу* кодъ А, Кристофа. У *Чонграду* кодъ И. Марсића.

☞ Славный народе Србскій!

Молимъ те, да праве ове Сайдличеве прашке изъ *прве руке* у *Апашвки одъ роде у Бечу*, наручишъ, єръ су они сви са правимъ подписомъ г. А. Мола снабдѣвени, како да нитко не промѣни прашке те са многимъ таквимъ али лажнимъ прашкима, кои често шкодливу ьсмѣсу какву садрже.

Учредникъ и издаватель Александеръ Андрићъ. — Тискомъ Єрменскогъ монастира.

СВЕТОЗОРЪ.

Штатистика Французске.

Число жителя у Французкой износило е съ концемъ г. 1853 до 35,783,059 душа, међу коима се налазе 10,295,000 людій, кои су 21 г. прешли, слѣдователно су пунолѣтни. Число младића одъ 20—21 г., кои су военой служби подчинѣни, износи 305.500. На срезъ Сене одпада 1,422.065 людій, и тай е срезъ найнародніи. Сваке год. рађа се у Французской 970,000 дѣце, одъ кое 613,981 доживе годину 20, а у Паризу одъ 32,000 дѣце сваке год. 20,255 слѣдователно е поморъ у Паризу едва већи, него у провинціяма. У свой Французской умиру сваке г 810,000 людій; жительство се умножава дакле годишнѣ са 160,000 Г. 1853 родило се у Паризу 34,049 дѣце, т. е. 17,446 мужкогъ а 16,603 женскогъ рода. Брачне дѣце налази се 10,833 а остала су изванъ брака рођена. У Паризу венчало се г. 1853 11,574 парій, међу ньима 9457 младићи и девойке, 564 младићи и удовице, 1150 удовице и девойке, 403 удовца и удовице. Помрло е г. 1853 у Паризу свега скупа 33,262 лица, одъ коы су 16,792 мужкогъ, а 16,470 женскогъ рода. Паризъ е г. 1853 потрошио 1,241,062 хектолитара вина у бурадима, 11,603 х. у флашама, 64,920 х. алкохола и ликера, 17,928 х. турше. Пива е потрошио 41,871 хект. туђегъ, 103,599 хект. варошкогъ производа. Грожђа е позобао 2,297,575 килограма или 4,595.150 фунтій. Меса говеђегъ, овчіегъ, и козіегъ и телећине потрошио е изъ овдешньи касапница 51,366,193 килограма, свиньска меса 4,001,134 килогр. споля е унешено 13,876,501 килогр. прве сорте, а 5,521,265 к. лоше сорте. Осимъ тога унешено е сува меса, кобасица и пр. 925,817 к. Сира е потрошио 1,621,042 кил. Рибе безъ оштрига продало се на піяци за 7,874,030 Франака, оштрига за 1,611,359 Фр. Рѣчне рибе за 840,053 ф. За дивлячъ издано е 14,933,564 фр. за масло 15,025,021 ф. а за яя 7,157,044 фр. Ови податци извађени су изъ календара за г. 1855, кой се сваке год. одъ стране географичногъ заведенія око конца Дец. издае, и то врло ефтино, 20 табака за Франкъ. (Обште нов.)

Чешка прошастность.

Кньигопечатнѣ већъ е познато было године 1476 у Чешкой, те исте године штампана е у Пилзену прва кньига, подъ насловомъ: Statuta provinzialia Ernesti, у величини четврть табака. У Прагу 1488 године штампана е една библія на чешкомъ языку, а у Кутной Гори 1489 г. штампано е свето писмо.

Године 1534 већъ се налазило позоришнты дѣла у Чешкой, а имено у Прагу; найизврстніе су свештене комедіе Матіе Колина, те исте године представляно е два парчета одъ тогъ списателя; юначко: Храбрый Симзонъ, и стрпѣльиви Хіобъ; дакле Славени су и стомъ струкомъ кньижевности пріе познати были него Немци. *Е. Чакра.*

ЗОЛѢ.

Еданъ бекрія науми быти србскимъ списателѣмъ.

„Я ћу быти Шилеръ“ рече „но валя ми се напаяти често изъ извора Карловачке хипокрене.“ Залюби се у шилеръ и стане писати „Космайку.“ Люди се гнушаваху на то дѣло, еръ нису налазили у нѣму поетичне ватре. Лукавый писацъ продаде людма воду мѣсто ватре, а ватру и фантазію самъ задржа за себе. Одъ то доба познатъ е у народу као фантаста, тражећи славу у славини.

ЗАГРАНИЧІЕ.

Молдавія. *Букурештъ* 24. Дец. (Wanderer) Ючерашнѣ число 92 званичногъ вѣстника доноси привремпный законъ печатнѣ састоећи се изъ 8 чланака. Тко хоће новине да издае, мора одсадъ 400 дуката кауціе да плати.

Влашка. *Букурештъ* 24. Дец. (Fremd. Blatt.) Кодъ насъ е найважнія новость, да е сво турско воинство, а тако исто и оно 10.000 людій, кои се у Браили налазе, заповѣсть добыло, да се саедини кодъ Тулче и Исакче, па ћеду онда дознати камо далѣ полазити имаю. Тако дакле запреми ће Молдавію ц. к. аустр. воинство исключително, ако међу тимъ не дође каква Французска войска. Многи веле, и то е найвѣроятніе, да е цѣль горе споменутогъ усредоточеня войске, чувати Добручу и Бугарску одъ русскогъ нападая. — Князъ Штирбей поклоніо е на свой именъ данъ турской войски 12.000 парій чизама; Аустрійскимъ Официрима дао е сяйну часть.

— *Букурештъ* 27. Дец. (Fremd. Bl.) Оне две регементе турске, кое су одавде отишле быле у Бузео и Фокшанъ, добыле су противну заповѣсть, те се враћаю съ топничествомъ своимъ преко Дунава натрагъ.— До мало дана остави ће насъ *Исмаилъ* Паша, да изъ Варне у Кримъ пређе са оно 22.000 людій, кои су одпре у нашой околици стояли, и коима е онъ заповѣдникъ. На мѣсто Исмаилъ Паше очекуе се овде Махмудъ Паша. — По извѣстіяма изъ Цариграда турскій е сборъ подъ заповѣсти *Сулейманъ* Паше, кой се са 30.000 людій у Цариграду укрцао, срећно у Кримъ дошао.

Прайска. *Берлинъ* 1. Януара (Ostd. Post.) Нова година започела се буромъ, кишомъ и лапавицомъ — знакъ можебыти ратне буре, коя се око насъ купи. У политичнимъ и грађанскимъ круговима признае се, да се неможе Прайзска неутрално оддржати, и да последньи кораци правителства неће быти у станю, дати му чврсто положенѣ, коима бы доскочило прочимъ великимъ силама. Међу тимъ приближуе се рѣшеніе свеће ма. Прайзска е донде, докъ неприступи Децемберскомъ уговору, исключена одъ преговараня мира, али ніе одъ участія у рату. Истина овогъ положеня дѣйствуе и на оне кругове, кои су найконзервативніи, те ій печали, множећи и тако већъ постоећу скупоћу и оскудицу раднѣ.

Грчка. *Атина* 29. Дец. (Аустр. корешп.) Има десетъ дана, да е была колера престала. Посланъ е у Цариградъ сачинѣнъ уговоръ за трговину съ Турскомъ, чега ради оба Попечителя иностранны дѣла непосредственно преговоръ чине. Французи напуштаю Петисію, те се премештаю у Пирей.

Швайцерска. *Бернъ* 29. Дец. (Fr. Journ.) Овде су започеле већъ врбонке за туђе државе за ратъ. Плаћа се 200 до 300 франкій на дланъ, зато се уписуе сиротиня яко, те се гомиломъ шилю млади люди у Безансонъ. Гласъ е да се врбуе и за енглезску чету иностранаца.

Турска. *Цариградъ* 25. Дец. (Fr. Bl.) Посланъ е морскій Капетанъ еданъ енглезскій са три турска Официра и некимъ Черкезомъ поглавицомъ, опетъ къ Шамилу. У Еупаторію долази воиство несамо изъ Варне, него и изъ Цариграда, тако н. п. четири подпуно наоружане батеріе одъ 32 фунте. Вѣсти изъ Крима у нечемъ су утѣшителніе; киша е попустила, а станѣ болестника ніе велико, као што е было. О разположеню Русса чуе се овде слѣдуюће: Князъ Меншиковъ налази се са штабомъ своимъ у градићу Конштантиновомъ, одакле све операціе управля. Адмиралъ Нахимовъ са начелникомъ женій — штаба налази се у градићу Александровомъ, Генералъ Лайтнантъ Липранди повуко се иза Чрне у Трактиръ, но стои са еднимъ оддѣленіемъ одъ 8000 людій покрай рѣке. Генералъ Остенъ Сакенъ заповѣда са своимъ оддѣленимъ сборомъ, кой износи 45.000 людій, у Симферополу, и дѣйствуе противъ Еупаторіе. — Омеръ Паша получио е одъ Султана скупоцѣну саблю; онъ е у Варни последнѣ наредбе већъ за експедицію учиніо, па ће по свой прилици операціе свое по плану западны Генерала започети око половине Януара г. 1855.

Французска. *Паризъ* 29, Дец. (Обште нов.) Државный совѣтъ свршио е совѣтованѣ о закону новаченя, те ће га неодложно предати законодателномъ тѣлу. Законъ тай имаде ту цѣль, задржати войнике, кои дуго служе. Они служе до 45 године као наймлѣници, а правителство се брине, да обезбѣди кауцію. Очекуе се скоро декретъ, коимъ да се спусти увозный ђумрукъ одъ гвожђа.

Енглезска. *Лондонъ* 1. Януара. (Donau) Генералъ Маіори Лордъ Рокеби и Бернардъ наименовани за дивизінене Генер., и полазе у петакъ. Одъ 100 регемента милиціе, кое

штедіоници, и убіое петоро людій: 2 дечака, две надничарке, и 1 надничара. Осимъ тога раннѣна су 4 надничара. Узрокъ ніе познатъ, зашто се стубъ срушіо.

* Синоѣь е дао Попечитель ипостраны дѣла, Графъ Буолъ, сяйну дипломаличну вечеру, на кою е быо Князъ Горчаковъ са свима лицама Посланичества свога дошао.

* Ньіова кр. Височества Войвода и Войводкиня Брабантъ одпутовали су 8. Януара у Италію.

* „Аустр. Кореш.“ одъ 9. Януара пише: Велико приключеніе последньи дана потресло е юче Европу на све стране. Кадъ е дошла вѣсть у Лондонъ, да е Руссія изясненѣ чланака пріймила, стояли су конзоли 91½. У Паризу пріймлѣна е вѣсть такоѣе добро; рента е стаяла 66,70 и 91,35. У Берлину владало е найболѣ разположенѣ на берзи, те су покуповане многе аустрійске артіе.

* Французске кипиталисте вратиле су се синоѣь у Паризъ. Они су свой посао у обзиру гвоздены путова подпуно свршили, и однели са собомъ потврѣене уговоре. Имали су и ту честь, пріймлѣни быти у особеной аудіенціи одъ Нѣг. Вел. Цара.

* Келнске новине доносе едну телегр. депешу изъ Беча одъ 7. Януара, да е измеѣъ Прайзскогъ изванредногъ посланика, Полковника Мантайфела и русскогъ Княза Горчакова юче погодба подписана, по коіой се Руссія према Прайзске обвезуе, да неѣе на Аустрію нападати. Полковникъ Мантайфлъ одлази 15. Януара изъ Беча.

* Изъ Одессе одъ 3. Януара являю, да вѣсти изъ Крима до 15/27 Дец. допиру, али ништа новогъ недоносе. Данасъ очекуе се у Одесси Князъ Горьаковъ.

СВЕТОЗОРЪ.

Књижество новина у Аустріи за г. 1855.

(Изъ Обшты новина.)

Аустрійска печатня получила е внутреньій развитакъ, кой се према преѣашнѣмъ станю прилично добаръ назвати може, ако и остае гди шта желити. Политична отношеня садашньости подпомогла су, што се аустрійске политичне новине, као найближій изворъ новости са истока, по заграничію све више разпространюю, получаваюћи све веѣу знаменитость. При свршетку године неѣе дакле безъ интереса быти, назначити неке штатистичне податке врху повремены часописа у Аустріи, премда се оне понайвише тичу езикословногъ одношеня. За г. 1855 излази ѣе у Аустріи: политичны новина у Бечу у нѣмачкомъ езику 15, у провинціяма 26, свега скупа 41; у ческомъ езику 3; у польскомъ 2, у хорватскомъ 1; у далматинскомъ 1; у русинскомъ 1, у талманскомъ 17, меѣу овима 2 юготиролске новине и 1 далматинске; у мацарскомъ езику 1, у романскомъ 2, у ерменскомъ 1; свега скупа 32 у езику, кои ніе нѣмачкій. Одъ овогъ числа одпада 27 на провинціе, а 5 на Бечъ, сирѣчь 1 ческе, 1 србске, 1 русинске, 1 таліанске, 1 ерменске. Число политичны новина износи дакле у читавой Монархіи 73; одъ овогъ одпада на Бечъ 19, на Линцъ 1, на Солиградъ 2, на Градацъ 1, на Цѣловацъ 1, на Любляну 1, на Трстъ 3 (1 нѣмачке, 2 таліанске) на Прагъ 4 (трое нѣмачке и 1 ческе) на Бринъ 3 (2 нѣмачке, 1 ческе) на Тропаву 1, на Инсбрукъ 4, на Пешту 4 (3 нѣмачке, 2 мацарске) на Пожунъ 1, на Загребъ 2 (1 нѣмачке, хорватске) на Темишваръ, 1 на Новый Садъ 1 (србске) на Сибинь 2 (1 нѣмачке, 1 романске) на Брашову 2 (1 нѣмачке, 1 романске) на Лавовъ 2 (1 нѣмачке, 1 польске) на Кракаву 1 (польске) на Миланъ 4 (све таліянске) на Бресцію 2, на Кому 1, на Верону 1. на Мантуу 1, на Павію едне, на Млѣтке едне, на Тріентъ и Ровередо по 1, на Задаръ 2 (1 славенске, 1 таліанске). Неполитичны новина излази ѣе г. 1855: на нѣмачкомъ езику 107, меѣу ньима 45 у Бечу, 62 у провинціяма, у ческомъ езику 7, у польскомъ 5, и русинскомъ 1, у словенскомъ 3, у хорватскомъ 3, у таліанскомъ 59, у мацарскомъ 13, свега скупа 91 часописа на езику, кой ніе нѣмачкій. У Аустрій имаде дакле 198 новина неполитинногъ садржая. У цѣлой монархіи излазе 271 привремены печатаны списанія, кое политичногъ, кое неполитичногъ садржая, меѣу ньима 148 у нѣмачкомъ езику. Литографиране и аутографичне корешпонденціе и законни листови земаля нису у овомъ числу. Ове цифре сведоче болѣ него и еданъ податакъ, да нѣмачкій езикъ у Аустріи надвѣсіе имаде.

КНЬИЖЕВНА ВѢСТЬ.

Одъ треѣе части србске Читанке г. Јов. Суботића печатанъ е у Бечу у монастиру 24. табакъ. Дѣло ѣе скоро готово да буде. Малый календаръ „Ласта“ г. Д. Медаковића залетіо се ове год. у криминалный судъ у Бечу. Чуемо да е 6000 комадій „Ласте“ конфисцирана.

ЗОЛѢ.

Еданъ „Войвоѣанинъ“ нарикачъ спрема да. честита народу нову годину надгробнимъ бесѣдама, кое е приликомъ смрти неки Срба говоріо, макаръ да е едно слово другомъ наликъ. За уздарѣ спрема му народъ мртвачкій сандукъ, еръ е морално мртавъ.

Дипломатични преговори мира.

Бечке пов. занимаю се претресанѣмъ гласа Аустр. кореш., по комъ е великъ изгледъ, да ѣе се повратити миръ.

Ostd. Post. вели: Князъ Горчаковъ изясніо се у Конференціи, да пріима Императоръ Никола сва условія мира у колико она неограничаваю нѣгову власть на собственой земльи, пакъ садъ пыта шта ѣе быти са експедиціомъ Кримскомъ? Обсада Севастопола изгубила е велику часть европейске цѣльи Она представля истина велико захтеванѣ да црно море буде слободно. Изясненѣ чланка III. захтева, да се русска сила у црномъ мору ограничи. Али се то „ограниченѣ“ може различно толковати. Да е Севастополъ отетъ, онда бы се чланакъ III. найпрактичніе у дѣйство привео. А овако незна се, хоѣе ли се ратъ далѣ вод ти, или ѣе се сматрати као удвой, кадъ су се борци веѣъ у нѣга заплели. То е едино истина, да е Руссія велику концесію учинила, и одвоила пытанѣ Кримске експедиціе одъ великогъ источногъ пытаня.

„Presse“ непориче надежду мира, али вели, нетреба заборавити, да се досадашньимъ поспѣшнимъ преговорима ништа ніе постигло, него да ѣе се одсадъ текъ преговори чивити, но онда, кадъ се склоне на то кабинети у Лондону и Паризу, што очекивати валя.

КРУНОВИНЕ.

Войв. Србія и Тамишкій Банатъ.

(Н.) *Новый Садъ* 22. Децембра. Данасъ данъ, сутра данъ, прекосутра бадньій данъ; а шта е чтвртый? Божиѣъ, — испунисе гласъ пророка — дѣва заче, дѣва роди Сина; ко се роди? Спаситель, древнымъ пророцыма прорицанъ и. т. д. Божиѣъ е наймиліи праздникъ нашемъ народу у цѣлой години. Найсыромашніи, кои други данъ и лѣба неима, на тай данъ мора вареника, прасе и чесницу имати; ово се храни само іошъ кодъ пука; у нашой вароши по веѣимъ домовима редко е наѣи сламе по собама; а зашто? Слама смрди на конюшницу па квари воздухъ, у слами се крію коняницы, а найпосле тапетъ и паркетъ ню сасвимъ пикако нетрпе — ето зато! коіой овци свое руно смета, тамо нема ни руна ни овце, праведно вели пукъ; да ніе красны ти обичая, пѣсама и пословица, небы за насъ европейски просвештени народи знали, тешко ономъ кои се одъ ньи туѣе. — Па кудъ утекосте красни обичаи изъ веѣи места, больи домова, убави соба, гди наѣосте пристаништа? У мала сеоца, ниске колебе, мрачне собице, тамо вы одосте гди поштую, и чуваю васъ! чувайте се у наймрачніе буцаке, да васъ вашъ великій непріятель — поблесъ и отудъ неизгони; плачимо за ньима, ера тешко да намъ се опетъ кадгодъ у домовину врате.

Чесница коя се одавно у Криму за Божиѣъ меси, садъ ѣе се веѣъ едномъ кидати, коѣе найвеѣе парче уграбити, и у чіемъ